

**ЗАСТОСУВАННЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ
В КРЕДИТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ**

Анотація. Розглянуто теоретичні засади організації кредитних відносин банківських установ з клієнтами та визначено підходи щодо оптимізації процесу формування кредитного портфеля банку, оцінювання його якості. Розкрито сутність кредиту як економічної категорії та визначено зміст кредитних відносин. Розглянуто фактори, що визначають необхідність ефективного управління кредитним портфелем банку.

Аннотация. Рассмотрены теоретические основы организации кредитных отношений банковских учреждений с клиентами и определены подходы к оптимизации процесса формирования кредитного портфеля банка, оценки его качества. Раскрыта сущность кредита как экономической категории и определено содержание кредитных отношений. Рассмотрены факторы, определяющие необходимость эффективного управления кредитным портфелем банка.

Annotation. The theoretical basis for the organization of credit relations with customers of banking institutions and identified approaches to optimize the process of forming the bank's loan portfolio, assess its quality was considered. The essence of the loan as an economic category, and determine the content of credit relations was determined. The factors that determine the need for effective management of the bank's loan portfolio was considered.

Ключові слова: якість кредитного портфеля, ризик-менеджмент, кредитна політика банку, оцінка кредитоспроможності, кредитний ризик.

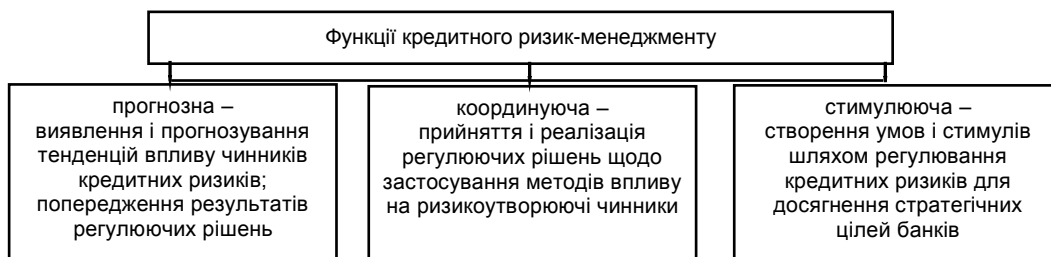
Всебічне дослідження особливостей формування кредитного портфеля банків з урахуванням умов перебігу ринкових трансформаційних процесів в економіці України, її інтеграції у світове господарство, посилення конкуренції між банками, впровадження новітніх банківських технологій видається особливо актуальним для сучасної теорії і практики організації банківської діяльності.

Вивченню питань організації кредитної діяльності банків присвячено значну кількість праць вітчизняних і зарубіжних економістів, що характеризує важливе місце цієї проблеми у числі пріоритетів банківської діяльності та обґрунтуванні шляхів її оптимізації. Суттєві надбання у дослідженні цих питань належать таким вітчизняним ученим, як Васильченко З. М., Васюренко О. В., Вітлінський В. В., Гладких Д. Д., Гуцал І. С., Дзюблюк О. В., Заруба Ю. А., Кириченко О. А., Лагутін В. Д., Луців Б. Л., Міщенко В. І., Мороз А. М., Примостка Л. О., Савлук М. І. та інші. Вагомий внесок у дослідження зазначених аспектів належить і таким зарубіжним економістам, як Ван-Хуз Д. Д., Габбард Р. Г., Долан Е. Дж., Б. Едвардс, Лаврушин О. І., Міллер Р. Л., П. Роуз, Дж. Сінкі, Усоскін В. М. [1 – 7].

У більшості праць розглядаються окремі питання організації кредитних взаємин банків з індивідуальними позичальниками, тоді як важливо розглянути ті аспекти позичкових операцій, які стосуються формування концептуальних засад управління кредитним портфелем банку загалом. Це пов'язано із тим, що підхід до оцінки кредитних вкладень банку, при якому кожна позичкова операція розглядається окремо, без зв'язку з іншими кредитами, що входять до портфеля, часто призводить до невиправданих ризиків та проблем із платоспроможністю банківських установ. Саме тому фундаментальну, системну розробку механізму управління кредитним портфелем банку, його вдосконалення та оцінку його якості слід вважати актуальним завданням для сучасної теорії банківської справи як наукової бази практичних перетворень.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад організації кредитних відносин банківських установ з клієнтами та визначення підходів щодо оптимізації процесу формування кредитного портфеля банків та оцінювання його якості.

Економічна сутність регулювання кредитних ризиків банків поряд із принципами конкретизується його функціональним призначенням. Функціональне призначення регулювання кредитних ризиків банків полягає у прийнятті регулюючих рішень щодо впливу на рівень кредитних ризиків та координації дій із реалізації прийнятих рішень, реалізується через функції кредитного ризик-менеджменту (рисунк).

Прогнозна функція полягає у виявленні і прогнозуванні тенденцій впливу чинників на рівень кредитних ризиків. Ця функція передбачає також вибір та перспективну оцінку альтернативних варіантів прийняття і реалізації рішень щодо застосування методів регулювання кредитних ризиків банків.

Координуюча функція реалізується у напрямі акумуляції інформації про об'єкти регулювання (чинники кредитних ризиків) та її опрацювання, прийняття регулюючих рішень на основі отриманої інформації та координації дій із реалізації прийнятих рішень шляхом застосування комплексу методів регулювання.

Стимулююча функція реалізується у створенні сприятливих умов і стимулів у діяльності банків шляхом регулювання кредитних ризиків для досягнення визначених цілей функціонування банків на макро- і на мікроекономічному рівнях. Із наведених функцій видно, що кредитний ризик-менеджмент є саме тим процесом, який забезпечує досягнення стратегічних цілей банківської діяльності.

Всебічний аналіз банківських ризиків є інструментом для оперативного прийняття рішень – управління ризиками, а звідси й управління банківською діяльністю. Тому проблема ризиків у діяльності банків – головна проблема надійності банку загалом.

Ризик-менеджмент становить сукупність прийомів та засобів виявлення і прогнозування змін режимів функціонування банку в процесі реалізації технологій та послуг і адекватне прийняття рішень, спрямованих на досягнення задач ефективності в передбачені технологією терміни.

Розробка власних стратегій кредитного ризик-менеджменту, його методологічне та методичне забезпечення та використання новітніх технологій дозволяє банкам адекватно застосовувати методи управління кредитними ризиками, що сприяє підвищенню ефективності роботи на кредитному ринку.

Формування стратегічних аспектів регулювання ризиків для банків вирішується шляхом вибору та реалізації методичного підходу щодо формування стратегії регулювання кредитних ризиків як самостійної складової стратегії розвитку банку та першочергової ланки внутрішнього банківського регулювання його ризиків. Управління кредитними ризиками та оцінка ефективності його діяльності банку неможливі без формування базової структурно логічної схеми внутрішньобанківського регулювання кредитних ризиків та її стратегічного спрямування.

Формування стратегії кредитного ризик-менеджменту полягає у виборі однієї із стратегічних альтернатив здійснення кредитної діяльності та регулювання ризиків, передбачає встановлення цілей цих процесів, методів їх досягнення та наявність необхідних ресурсів банку для їхнього втілення.

Головним завданням є розробка стратегії, спрямованої на забезпечення балансу між обмеженістю і максимальним використанням усіх потенційних можливостей дохідного розміщення банківських ресурсів з погляду кредитних менеджерів та власників банку. Стратегія кредитного ризик-менеджменту має задовольняти дві основні вимоги: відповідати вимогам загальної ризикової політики (стратегії банку), зорієнтованої на оцінку інтегрованого ризику, яким він обтяжений; а також відповідати цілям кредитної політики, у межах якої здійснюється стратегія банку.

Управління ризиком банківського кредитного портфеля доцільно визначити як сукупність системно організованих заходів, прийомів і методів, серед яких головними є: лімітування, яке полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих позичок, що дозволяє обмежити ризик; диверсифікація, що передбачає розподіл кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками, так і за умовами діяльності; авторизація, що є організаційно-функціональним методом управління ризиком кредитного портфеля банку, який полягає у розподілі повноважень у системі банківського менеджменту.

Наук. керівн. Дзеніс В. О.

Література: 1. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посібн. / Васюренко О. В. – 6-ге вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2008. – 318 с. 2. Вітлінський В. В. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посібн. / В. В. Вітлінський. – К. : Знання, 2000. – 251 с. 3. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України (питання теорії, методики, практики) : монографія / І. С. Гуцал. – Львів : ВАТ "Біблос", 2001. – 244 с. 4. Дзюблук О. Теоретико-методологічні засади формування кредитної політики комерційних банків в умовах подолання наслідків світової фінансової кризи / О. Дзюблук // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2011. – Вип. 16. – С. 57–65. 5. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2007. – 796 с. 6. Лаврушин О. И. Банковское дело: современная система кредитования : учебн. пособ. / О. И. Лаврушин, О. Н. Афанасьева, С. Л. Корниенко ; под ред. О. И. Лаврушина. – 3-е изд., доп. – М. : КНОРУС, 2007. – 264 с. 7. Sinkey J. F. Commercial bank financial management in the financial-services industry / J. F. Sinkey. – NJ : Prentice Hall, 2002. – 696 p.